

Paljas ihminen ja yhteenkietoutuneet tarinat

Legenda pienestä luusta on syntynyt kypsyttelyn tuloksena. Teatteriryhmä Kolmas Tila järjesti vuosina 2016–2017 kolme työpajaa, jotka esittäytyivät yleisölle, ensimmäinen Sibeliuksen museossa kesäkuussa 2016, toinen Turun Tuomiokirkossa saman vuoden lokakuussa ja kolmas jälleen Sibeliuksen museossa elokuussa 2017. *Legenda pienestä luusta* on ollut tutkimusmatka ihmiseen, ihmisen ja luonnon suhteeseen, ja syvään historiaan, joka kurkottaa ihmiskunnan ensiaskeleista kohti tulevaisuutta.

Ensimmäinen ja kolmas työpaja olivat osa Turun yliopiston ja Åbo Akademin järjestämää Aboagora-symposiumia, joka pyrkii murtamaan tieteen ja taiteen rajaa ja innostamaan väittelyyn ajankohtaisista teemoista. Kesäkuussa 2016 Kolmannen Tilan linnut lehahtivat Sibeliuksen museon saliin ja johdattivat katsomaan ihmisen vaiheita toisen lajin näkökulmasta. Olimme juuri keskustelleet antroposeenista, siitä geologisesta kerrostumasta, jonka ihminen on jättänyt – ja jättämässä – maapallolle, vaikka tämä maailma ei ole yksin meidän. Miltä ihmisen osa näyttää linnun silmin? Ehkä ihmisen vaiheet näkyvätkin kirkaammin, kun niitä tarkastelee ulkoapäin, korkeammalta, itsekkäiden intohimojen yläpuolelta.

Muistan, miten mykistynyt olin ensimmäisen esityksen jälkeen. Se oli kokonaisvaltainen, tilallinen elämys, jonka jälkeen tuntui hyvältä vetäytyä pohtimaan. Vuoden 2016 Aboagorassa aloitimme kolmivuotisen kokonaisuuden, jonka juonteet nousivat skandinaavisesta mytologiasta. Kohtalon jumalattaret Urðr, Verðandi ja Skuld johdattivat vuosittaisiin teemoihin, ja vuonna 2016 aiheena oli Urðr, Kohtalo. Katsoessani ensimmäisen työpajan tuloksia ajattelin, että *Legenda pienestä luusta* on kertomus ihmisen kohtalosta, mutta ei ennaltamäärättyä vaan avoimena, jatkuvasti muuttavana – ja siksi myös kysymyksenä, johon voimme vielä vaikuttaa.

Ensimmäisessä työpajassa teatteriesitystä seurasi tutkija Patrik Hagmanin luento italialaisen filosofin Giorgio Agambenin ajattelusta. Vaikka välittömästi esityksen jälkeen tuntui vaikealta puhua, Agambenin ajatukset kietoutuivat osaksi taiteellisen esityksen herättämiä mielikuvia. Juuri siitä hedelmällinen vuoropuhelu kumpuaa.

Agamben on 1990- ja 2000-luvulla pohtinut useissa teoksissaan roomalaisen lain käsitettä *homo sacer*. Se viittaa paljaaseen ihmiseen, lainsuojattomaan, ihmiseen, joka on suljettu yhteisön ulkopuolelle. Kun oikeudet riistetään, jää jäljelle vain elämä – ja oikeastaan kysymys siitä, mitä paljas, pelkkä elämä oikeuksien ja vastuiden ulkopuolella voisi olla. Tulkitsin silloin, että *Legenda pienestä luusta* katsoo elämää laajasti, ihmisessä ja ihmisen ulkopuolella, ihmisen ja eläimen suhteen kautta, mutta myös tavalla, jossa inhimillinen ja ei-inhimillinen ovat erottamattomasti toisiinsa kietoutuneita. Ihminen on paljas, mutta silloinkin hän on laajemman kokonaisuuden osa.

Kun kokoontuimme Sibeliuksen museoon katsomaan kolmannen työpajan tuloksia elokuussa 2017, Aboagoran teemana oli Verðandi, Tuleminen. *Legenda pienestä luusta* oli muuttunut, etsinyt uusia näkökulmia ja asettanut uusia haasteita meille katsojille. Samalla se vahvisti käsitystä siitä, miten taide ja tiede syntyvät molemmat vuorovaikutuksesta, ajatusten ja energioiden liikkeestä. Meille katsojille *Legenda pienestä luusta* oli tulemisen tilassa, ja se on sitä myös nyt, keväällä 2018. Viime kädessä tulemisen tilassa – aina ja kaikkialla – on myös se syvä historia, jota esitys meille hahmottaa.

Hannu Salmi